

Bryssel den 13 juni 2022
(OR. fr, en)

9766/22

ECOFIN 555
UEM 159
SOC 350
EMPL 232
COMPET 453
ENV 554
EDUC 223
RECH 346
ENER 262
JAI 817
GENDER 95
ANTIDISCRIM 75
JEUN 106
SAN 351

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Komm. dok. nr:	9419/22 - COM(2022) 621 final
Ärende:	Rekommendation till RÅDETS REKOMMENDATION om Nederländernas nationella reformprogram 2022 med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2022

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har granskats och godkänts av olika rådskommittéer och som grundas på kommissionens förslag COM(2022) 621 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den ...

om Nederländernas ekonomiska politik med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2022

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser², särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

² EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241³, genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten för återhämtning och resiliens ger ekonomiskt stöd till genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. Den bidrar till den ekonomiska återhämtningen och till genomförandet av hållbara och tillväxtfrämjande reformer och investeringar, i synnerhet för att främja den gröna och den digitala omställningen, och stärker samtidigt resiliensen och den potentiella tillväxten i medlemsstaternas ekonomier. Den bidrar också till hållbara offentliga finanser och ökar tillväxt och jobbskapande på medellång och lång sikt. Det högsta ekonomiska bidraget per medlemsstat inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens kommer att uppdateras i juni 2022, i enlighet med artikel 11.2 i förordning (EU) 2021/241.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Den 24 november 2021 antog kommissionen den årliga översikten över hållbar tillväxt, som inledde 2022 års europeiska planeringstermin. I översikten togs vederbörlig hänsyn till det sociala åtagandet från Porto som undertecknades den 7 maj 2021 om att fortsätta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter som proklamerades av Europaparlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017. Den 25 mars 2022 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i 2022 års årliga översikt över hållbar tillväxt. Den 24 november 2021 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, även rapporten om förvarningsmekanismen, enligt vilken Nederländerna var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet och ett förslag till 2022 års gemensamma sysselsättningsrapport, som innehöll en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitik och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet⁴ (*rekommendation om euroområdet 2022*) den 5 april 2022 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 14 mars 2022.

⁴ Rådets rekommendation av den 5 april 2022 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C 153, 7.4.2022, s. 1).

- (3) Rysslands invasion av Ukraina, som följde tätt inpå den globala pandemin, har avsevärt förändrat den geopolitiska och ekonomiska situationen. Invasionens påverkan på medlemsstaternas ekonomier har märkts genom bland annat högre priser på energi, livsmedel och råvaror samt svagare tillväxtutsikter. De ökande energipriserna slår särskilt hårt mot de mest utsatta hushållen som redan lever i eller riskerar att drabbas av energifattigdom liksom mot de företag som är mest sårbara för energiprishöjningar. Unionen märker också av en exceptionell ström av människor på flykt från Ukraina. De ekonomiska effekterna av Rysslands aggressionskrig har påverkat medlemsstaterna på ett asymmetriskt sätt. I detta sammanhang utlöstes den 4 mars 2022 rådets direktiv 2001/55/EG⁵ för första gången genom rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382⁶, och därigenom ges fördrivna människor från Ukraina rätt att lagligen vistas i unionen och att få tillgång till skolgång och utbildning, arbetsmarknaden, hälso- och sjukvård, bostäder och social välfärd.

⁵ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGT L 212, 7.8.2001, s. 12).

⁶ Rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följden att tillfälligt skydd införs (EUT L 71, 4.3.2022, s. 1).

- (4) Med hänsyn till den snabbt föränderliga ekonomiska och geopolitiska situationen återupptar den europeiska planeringsterminen den breda politiska samordningen vad gäller ekonomi och sysselsättning 2022, samtidigt som en utveckling sker i enlighet med genomförandekraven i faciliteten för återhämtning och resiliens, enligt vad som angavs i 2022 års årliga översikt över hållbar tillväxt. Genomförandet av de antagna återhämtnings- och resiliensplanerna är viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna behandlar alla eller en betydande del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdades i 2019 och 2020 års europeiska planeringsterminer. De landsspecifika rekommendationerna från 2019 och 2020 är dessutom lika relevanta för de återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241, utöver eventuella andra landsspecifika rekommendationer som utfärdats fram till den dag då sådana granskade, uppdaterade eller ändrade återhämtnings- och resiliensplaner lämnades in.
- (5) Den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten är aktiverad sedan mars 2020. I sitt meddelande av den 3 mars 2021 med titeln *Ett år efter utbrottet av covid-19: finanspolitiska insatser* förde kommissionen fram sin ståndpunkt att beslutet om huruvida den allmänna undantagsklausulen ska avaktiveras eller fortsätta att gälla bör fattas efter en samlad bedömning av läget i ekonomin och att det viktigaste kvantitativa kriteriet bör vara nivån på den ekonomiska aktiviteten i unionen eller euroområdet jämfört med förkrisnivåerna (slutet av 2019). Ökad osäkerhet och stora nedåtrisker i de ekonomiska utsikterna på grund av kriget i Europa, liksom exceptionella höjningar av energipriserna och fortsatta störningar i leveranskedjorna, motiverar en förlängning av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten under hela 2023.

- (6) I enlighet med riktlinjen i rådets rekommendation av den 18 juni 2021⁷ med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2021 mäts den samlade finanspolitiska inriktningen för närvarande bäst som en förändring i de primära utgifterna (exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan och utan att beakta tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen), men inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel, i förhållande till den potentiella tillväxten på medellång sikt⁸. För att bedöma om den nationella finanspolitiken är försiktig och dess sammansättning gynnsam för en hållbar återhämtning som är förenlig med den gröna och den digitala omställningen granskas, förutom den övergripande finanspolitiska inriktningen, även utvecklingen i nationellt finansierade⁹ primära löpande utgifter (exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan och utan att beakta tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen) och investeringar.

⁷ Rådets rekommendation av den 18 juni 2021 med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2021 (EUT C 304, 29.7.2021, s. 88).

⁸ Beräkningarna av den finanspolitiska inriktningen och dess delar i denna rekommendation är kommissionens uppskattningar baserade på de antaganden som ligger till grund för kommissionens vårprognos 2022. Kommissionens beräkningar av den potentiella tillväxten på medellång sikt inkluderar inte den positiva effekten av reformer som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och som kan stärka den potentiella tillväxten.

⁹ Som inte finansieras med bidrag inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens eller andra unionsmedel.

- (7) Den 2 mars 2022 antog kommissionen ett meddelande med en allmän vägledning för finanspolitiken 2023 (*den finanspolitiska vägledningen*) som syftade till att stödja förberedelserna av medlemsstaternas stabilitets- och konvergensprogram och på så sätt stärka den politiska samordningen. På grundval av de makroekonomiska utsikterna i vinterprognosen 2022 noterade kommissionen att det bör ske en övergång från en stödjande aggregerad finanspolitisk inriktning 2020–2022 till en i stort sett neutral aggregerad finanspolitisk inriktning 2023, samtidigt som det måste finnas en beredskap att agera om den ekonomiska situationen förändras. Kommissionen meddelade att de finanspolitiska rekommendationerna för 2023 även i fortsättningen bör se olika ut för olika medlemsstater och ta hänsyn till eventuella spridningseffekter över gränserna. Kommissionen uppmanade medlemsstaterna att låta vägledningen återspeglas i sina stabilitets- och konvergensprogram. Kommissionen åtog sig att noga följa den ekonomiska utvecklingen och anpassa sin vägledning efter behov, senast i den europeiska planeringsterminens vårpaket i slutet av maj 2022.
- (8) När det gäller den finanspolitiska vägledningen beaktas i de finanspolitiska rekommendationerna för 2023 de försämrade ekonomiska utsikterna, den ökade osäkerheten och ytterligare nedåtrisker samt den högre inflationen jämfört med kommissionens vinterprognos 2022. Mot bakgrund av dessa överväganden måste de finanspolitiska insatserna vara inriktade på att öka de offentliga investeringarna i den gröna och den digitala omställningen och en tryggad energiförsörjning samt hålla uppe köpkraften i de mest utsatta hushållen för att mildra effekterna av de ökade energipriserna och bidra till att begränsa inflationstrycket till följd av andrahandseffekter genom riktade och tillfälliga åtgärder. Finanspolitiken måste förbli flexibel så att den kan anpassas efter de snabbt föränderliga omständigheterna, inbegripet utmaningarna till följd av Rysslands aggressionskrig mot Ukraina när det gäller försvar och säkerhet, och bör se olika ut för olika medlemsstater enligt deras finanspolitiska och ekonomiska situation, även vad gäller deras utsatthet för krisen och tillströmningen av fördrivna människor från Ukraina.

- (9) Den 29 april 2022 lämnade Nederländerna in sitt stabilitetsprogram för 2022 i enlighet med artikel 4 i förordning (EG) nr 1466/97. Nederländerna har ännu inte lämnat in ett nationellt reformprogram, eftersom det programmet kommer att ingå som en del av återhämtnings- och resiliensplanen.
- (10) Den 23 maj 2022 offentliggjorde kommissionen 2022 års landsrapport för Nederländerna. Där bedömdes Nederländernas framsteg med att genomföra de relevanta landsspecifika rekommendationer som rådet antog 2019, 2020 och 2021 och att ta itu med nya och framväxande utmaningar, inbegripet de som härrör från Rysslands invasion av Ukraina. I landsrapporten bedömdes också Nederländernas framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och med att uppnå unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning, liksom framstegen med att nå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.
- (11) Kommissionen har genomfört en fördjupad granskning i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 för Nederländerna och resultatet offentliggjordes den 23 maj 2022. Kommissionen drog slutsatsen att det förekommer makroekonomiska obalanser i Nederländerna. I synnerhet finns sårbarheter som beror på den höga privata skuldsättningen och det stora överskottet i bytesbalansen, vilka har gränsöverskridande betydelse.

(12) I sin rekommendation av den 20 juli 2020¹⁰ rekommenderade rådet Nederländerna att under 2020 och 2021 vidta alla nödvändiga åtgärder, i enlighet med den allmänna undantagsklausulen, för att effektivt hantera covid-19-pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen. Nederländerna rekommenderades också att, när de ekonomiska förhållandena så medger, driva en finanspolitik som syftar till att nå en sund offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna ökas. Enligt uppgifter som validerats av Eurostat sjönk Nederländernas underskott i de offentliga finanserna under 2021 från 3,7 % av BNP 2020 till 2,5 %. Nederländernas finanspolitiska åtgärder bidrog till den ekonomiska återhämtningen under 2021, samtidigt som de tillfälliga krisstödsåtgärderna uppgick till 3,3 % av BNP både 2020 och 2021. De åtgärder som Nederländerna vidtog 2021 var i linje med rådets rekommendation av den 20 juli 2020. De diskretionära budgetåtgärder som regeringen antog 2020 och 2021 var tillfälliga eller kompenserades med uppvägande åtgärder. Enligt uppgifter som validerats av Eurostat minskade den offentliga bruttoskulden från 54,3 % av BNP 2020 till 52,1 % av BNP 2021.

¹⁰ Rådets rekommendation av den 20 juli 2020 om Nederländernas nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2020 (EUT C 282, 26.8.2020, s. 122).

- (13) Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna i stabilitetsprogrammet 2022 är realistiskt. Regeringen beräknar att BNP i fasta priser kommer att öka med 3,6 % 2022 och med 1,7 % 2023. Kommissionens vårprognos 2022 visar en liknande real tillväxt i BNP på 3,3 % 2022 och 1,6 % 2023. I sitt stabilitetsprogram för 2022 förutspår regeringen att det totala underskottet kommer att ligga kvar på 2,5 % av BNP under 2022 och minska till 2,3 % 2023. Enligt stabilitetsprogrammet 2022 väntas den offentliga skuldkvoten minska till 53,1 % 2022 och till 52,7 % 2023. Utifrån de politiska åtgärder som var kända vid prognosens brytdatum förutses i kommissionens vårprognos 2022 ett underskott i de offentliga finanserna för 2022 och 2023 på 2,7 % respektive 2,1 % av BNP. Det är ett större underskott än vad som förutsågs 2022 i stabilitetsprogrammet för 2022, vilket främst beror på att stabilitetsprogrammet 2022 endast delvis omfattade åtgärder för att ta itu med de höga energipriserna. Underskottet för 2023 är däremot något lägre, främst på grund av en lägre nivå av fasta bruttoinvesteringar och andra utgifter än vad kommissionen hade förväntat sig. I kommissionens vårprognos 2022 förutses en lägre offentlig skuldkvot på 51,4 % av BNP 2022 och 50,9 % 2023. Skillnaden beror på att det gjorts en annan prognos för BNP i löpande priser. Enligt kommissionens vårprognos 2022 beräknas den potentiella produktionstillväxten på medellång sikt (10 års genomsnitt) till 1,5 %.

- (14) Under 2022 fasade regeringen ut de flesta av de åtgärder som vidtogs i samband med covid-19-krisen, vilket innebär att de tillfälliga krisåtgärderna förväntas minska från 3,4 % av BNP 2021 till 0,9 % 2022. Underskottet i de offentliga finanserna påverkas av de åtgärder som vidtogs för att motverka de ekonomiska och sociala effekterna av de höjda energipriserna, som i kommissionens vårprognos 2022 beräknas till 0,7 % av BNP 2022 och som avvecklade 2023¹¹. Dessa åtgärder består huvudsakligen av sociala transfereringar till fattigare hushåll och sänkningar av indirekta skatter på energiförbrukning. Dessa åtgärder har angetts vara tillfälliga. Om energipriserna förblir höga 2023 kan dock vissa av dessa åtgärder bli kvar. En av dessa åtgärder är inte riktad, i synnerhet sänkningen av indirekta skatter på energiförbrukning. Underskottet i de offentliga finanserna påverkas också av kostnaderna för att erbjuda tillfälligt skydd till fördrivna personer från Ukraina, som i kommissionens vårprognos 2022 beräknas uppgå till 0,1 % av BNP både 2022 och 2023¹², samt av de ökade kostnaderna för försvarsutgifter (0,1 % av BNP 2023).
- (15) I sin rekommendation av den 18 juni 2021 rekommenderade rådet Nederländerna att under 2022 eftersträva en stödjande finanspolitisk inriktning, inbegripet den impuls som ges genom faciliteten för återhämtning och resiliens, samt att upprätthålla nationellt finansierade investeringar. Nederländerna rekommenderades också att, när de ekonomiska förhållandena så medger, driva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning och säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet, och samtidigt öka investeringarna för att främja tillväxtpotentialen.

¹¹ Siffrorna motsvarar de årliga budgetkostnaderna för de åtgärder som vidtagits sedan hösten 2021, inbegripet löpande inkomster och utgifter liksom i förekommande fall åtgärder avseende kapitalutgifter.

¹² Det totala antalet fördrivna personer från Ukraina till unionen förväntas successivt öka till 6 miljoner till slutet av 2022, och den geografiska spridningen av dessa personer beräknas utifrån storleken på den diaspora som redan finns, den relativa befolkningen i den mottagande medlemsstaten och den faktiska spridningen av fördrivna personer från Ukraina inom unionen i mars 2022. För budgetkostnader per person grundas beräkningarna på mikrosimuleringsmodellen Euromod från kommissionens gemensamma forskningscentrum, med beaktande av såväl kontantförmåner som människor kan vara berättigade till som naturaförmåner som utbildning och hälso- och sjukvård.

(16) Enligt kommissionens vårprognos 2022 och även informationen i Nederländerna stabilitetsprogram 2022 väntas den finanspolitiska inriktningen under 2022 vara stödjande och uppgå till -2,6 % av BNP, i enlighet med rådets rekommendation¹³. Det positiva bidraget till den ekonomiska aktiviteten från de utgifter som finansieras med bidrag inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel, beräknas förbli stabilt jämfört med 2021¹⁴. Nationellt finansierade investeringar väntas ge ett neutralt bidrag till den finanspolitiska inriktningen på 0,0 procentenheter under 2022¹⁵. Därför planerar Nederländerna att upprätthålla de nationellt finansierade investeringarna, så som rådet rekommenderade. Samtidigt beräknas ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (exklusive nya åtgärder på inkomstsidan) under 2022 ge ett expansivt bidrag på 2,0 procentenheter till den övergripande finanspolitiska inriktningen. Detta betydande expansiva bidrag inkluderar den extra effekten av åtgärderna för att motverka de ekonomiska och sociala konsekvenserna av de höjda energipriserna (0,7 % av BNP) och kostnaderna för att erbjuda fördrivna människor från Ukraina tillfälligt skydd (0,1 % av BNP). Samtidigt förväntas bland annat ytterligare klimatåtgärder (för att minska växthusgasutsläppen och främja hållbar energi) och åtgärder på utbildningsområdet (omskolning och utbildning av lärare) också bidra med 0,3 % respektive 0,2 % av BNP till ökningen av de löpande nettoutgifterna.

¹³ Om indikatorn ligger på minus innebär detta att överskottet i de primära utgifterna är högre än den ekonomiska tillväxten på medellång sikt, vilket signalerar att finanspolitiken är expansiv.

¹⁴ Detta är kommissionens prognoser baserade på en linjär utgiftsprofil. Kommissionen har ännu inte mottagit Nederländernas återhämtnings- och resiliensplan.

¹⁵ Bidraget från andra nationellt finansierade kapitalutgifter förväntas ge ett expansivt bidrag på 0,5 procentenhet av BNP. Det beror delvis på investeringsfonder som görs tillgängliga för kommuner för genomförandet av klimatpolitik och extra finansiering för ungdomar.

- (17) I kommissionens vårprognos 2022 beräknas den finanspolitiska inriktningen 2023 ligga på +0,5 % av BNP vid oförändrad politik¹⁶. Det positiva bidraget till den ekonomiska aktiviteten från de utgifter som finansieras med bidrag inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel, förväntas förbli oförändrat jämfört med 2022. Nationellt finansierade investeringar förväntas ge ett expansivt bidrag på 0,1 procentenhet till den finanspolitiska inriktningen 2023¹⁷. Samtidigt beräknas ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (ej inräknat nya åtgärder på inkomstsidan) under 2023 ge ett kontraktivt bidrag på 1,0 procentenhet till den övergripande finanspolitiska inriktningen. Detta omfattar effekterna av utfasningen av åtgärderna för att hantera de ökade energipriserna (0,7 % av BNP).
- (18) I 2022 års stabilitetsprogram förväntas underskottet i de offentliga finanserna successivt minska till 2,5 % av BNP under 2024, för att därefter öka till 2,9 % 2025. Underskottet i de offentliga finanserna förväntas därför ligga kvar under 3 % av BNP inom stabilitetsprogramperioden 2022. Dessa prognoser förutsätter vissa ytterligare finanspolitiska konsolideringsåtgärder som ännu inte har specificerats. Enligt stabilitetsprogrammet 2022 väntas den offentliga skuldkvoten öka fram till 2025, närmare bestämt till 53,1 % av BNP under 2024 och till 54,4 % under 2025. Enligt kommissionens analys verkar riskerna för skuldållbarheten vara medelhöga på medellång sikt.

¹⁶ Om indikatorn ligger på plus innebär detta att underskottet i de primära utgifterna är högre än den ekonomiska tillväxten på medellång sikt, vilket signalerar att finanspolitiken är kontraktiv.

¹⁷ Bidraget från andra nationellt finansierade kapitalutgifter förväntas ge ett expansivt bidrag på 0,4 procentenhet av BNP. Det beror delvis på investeringsfonder som görs tillgängliga för kommuner för genomförandet av klimatpolitik och extra finansiering för ungdomar.

- (19) Snedvridningar på bostadsmarknaden bidrar till snabbt stigande bostadspriser och hög skuldsättning hos hushållen, vilket gör hushållen sårbara för ekonomiska kriser. Bostadspriserna ökade kraftigt under 2021, med en årlig tillväxttakt på 15 %, och det finns allt tydligare tecken på att det förekommer övervärdering på bostadsmarknaden, vilket leder till större risker och sårbarheter. Möjligheterna till skatteavdrag för bolåneräntor håller gradvis på att begränsas, men denna begränsning är endast partiell och skattelättnaderna för räntebetalningar på bolån är fortfarande stora. I kombination med de relativt höga gränserna för lån (belåningsgrad) kvarstår starka incitament för hushållen att ta lån. Samtidigt är den privata hyresmarknaden fortfarande liten och underutvecklad. Avsaknaden av ett välfungerande mellansegment på hyresmarknaden uppmuntrar hushållen att köpa i stället för att hyra, vilket bidrar till stora skulder och ekonomisk sårbarhet. Stelbenthet på utbudssidan bidrar även det till snedvridningar på bostadsmarknaden. Den relativt oflexibla tillgången på bostäder ökar risken för att politiska åtgärder som är avsedda att leda till mer överkomliga bostadspriser i stället stimulerar efterfrågan och i slutändan driver upp bostadspriserna ytterligare, vilket undergräver politikens ursprungliga mål.
- (20) Pensionssystemet ger tillräckliga pensioner och hållbara offentliga finanser, men inom tjänstepensionssystemet (den andra pelaren) finns problem när det gäller rättvisa mellan generationerna, insyn i pensionsrättigheterna och flexibilitet. Avgifterna för pensionssystemets andra pelare är höga, och det kommer eventuellt att krävas betydande anpassningar av avgifterna för att åtgärda obalanser i pensionsfondernas balansräkningar. De stora obligatoriska besparingarna bidrar också till överskottet i bytesbalansen. En reform av pensionssystemet skulle kunna göra pensionsfonderna mer motståndskraftiga mot kriser. Efter att ett ramavtal om allmänna principer för en reform av pensionssystemet träffats 2019 enades regeringen och arbetsmarknadens parter i juni 2020 om en ny avtalsstruktur för den andra pelaren. På det hela taget syftar den planerade reformen till att åtgärda de största sårbarheterna inom pensionssystemet. Lagstiftningsåtgärder för att genomföra den överenskomna pensionsreformen kommer att diskuteras och antas av det nederländska parlamentet under 2022. Den största utmaningen kommer då att vara att genomföra reformen fullt ut, och detta kommer att behöva övervakas noggrant.

(21) Nederländerna lämnade in de sammanhållningspolitiska program som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060¹⁸, den 22 december 2021, den 23 december 2021 och den 22 mars 2022. I enlighet med förordning (EU) 2021/1060 ska Nederländerna beakta de relevanta landsspecifika rekommendationerna i programplaneringen av de sammanhållningspolitiska fonderna 2021–2027. Detta är en förutsättning för att förbättra ändamålsenligheten och maximera mervärdet av det ekonomiska stöd som ska erhållas från de sammanhållningspolitiska fonderna, samtidigt som samordning, komplementaritet och enhetlighet mellan de sammanhållningspolitiska fonderna och andra unionsinstrument och fonder främjas. För att de sammanhållningspolitiska programmen ska kunna genomföras på ett framgångsrikt sätt krävs också att investeringshinder avlägsnas till stöd för den gröna och den digitala omställningen och en balanserad territoriell utveckling.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159).

(22) Andelen flexibla anställningsförhållanden är fortfarande hög och utgör en stor del av arbetsmarknaden i Nederländerna. Detta tyder på en ökad risk för segmentering av arbetsmarknaden. Användningen av dessa anställningsformer påverkas i hög grad av institutionella faktorer och nationella politiska val, såsom skillnader i skattemässig behandling (för egenföretagare utan anställda), socialförsäkringsskydd och bestämmelser för skydd av arbetstagare. Dessa olika drivkrafter och institutionella faktorer skapar stora finansiella (negativa) incitament, med särskilt snedvridande effekter i utkanten av arbetsmarknaden. Covid-19-pandemin belyste också riskerna med en segmenterad arbetsmarknad och den ogynnsamma sysselsättningssituationen och sociala situationen för vissa grupper samt de stora utmaningarna när det gäller tillgången till fullgott socialt skydd för egenföretagare, som oftare är underförsäkrade mot sjukdom, funktionsnedsättning, arbetslöshet och ålderdom. Dessutom skulle ytterligare åtgärder för att förtydliga klassificeringen av egenföretagares arbetsförhållanden och tillämpningen av tillämpliga regler kunna bidra till att minska det falska egenföretagandet.

- (23) Bristen på arbetskraft har ökat ytterligare och den har också blivit mer framträdande i alla sektorer i takt med den övergripande ekonomiska återhämtningen och den allt större efterfrågan på arbetskraft. Arbetsmarknadsprognoserna tyder på en fortsatt stram arbetsmarknad i framtiden, särskilt på områdena utbildning, hälso- och sjukvård, teknik samt informations- och kommunikationsteknik. På kort sikt är bristen också mycket stor inom byggsektorn. Den strama arbetsmarknaden riskerar att hämma de stora investeringar som behövs som en del av den gröna och den digitala omställningen. Samtidigt finns det outnyttjad eller underutnyttjad arbetskraft, särskilt bland personer med invandrarbakgrund, som har en lägre sysselsättningsgrad, och deltidsanställda, som utgör en relativt stor grupp. Att ge incitament till att öka antalet arbetade timmar för deltidsanställda, varav många är kvinnor (62,5 % av kvinnorna på arbetsmarknaden arbetade deltid 2021), skulle kunna minska den nuvarande bristen på arbetskraft och den genomsnittliga löne- och pensionsklyftan mellan könen ytterligare. Aktivering av och kompetensutveckling eller omskolning för personer som står utanför arbetsmarknaden (dvs. personer som varken arbetar eller söker arbete), långtidsarbetslösa och personer som befinner sig i utkanten av arbetsmarknaden genom riktade och skräddarsydda åtgärder skulle kunna bidra till att minska bristen på arbetskraft och kompetens och samtidigt främja lika möjligheter och aktiv inkludering.
- (24) Inom ramen för det mandat som unionens stats- och regeringschefer gav i Versaillesförklaringen syftar kommissionens förslag till en REPowerEU-plan till att så snart som möjligt fasa ut unionens beroende av import av fossila bränslen från Ryssland. I detta syfte har kommissionen för avsikt att identifiera de lämpligaste projekten, investeringarna och reformerna på nationell och regional nivå och på unionsnivå i dialog med medlemsstaterna. Målet med dessa åtgärder är att minska det totala beroendet av fossila bränslen och flytta importen av fossilt bränsle från Ryssland.

(25) Beroendet av fossila bränslen är mycket stort. Enligt uppgifter från 2020¹⁹ ligger beroendet av fossila bränslen från Ryssland på samma nivå som unionsgenomsnittet för kol (54 %) och råolja (26 %), men är lägre när det gäller naturgas (30 % jämfört med 44 %). Andelarna av energimixen som utgörs av olja (39 % jämfört med 33 %) och naturgas (44 % jämfört med 24 %) ligger båda över unionsgenomsnittet, medan andelen kol är lägre (6 % jämfört med 11 %). Beroendet av fossila bränslen skulle totalt sett kunna minska genom ökade investeringar i förnybar energi och elektrifiering, åtgärdande av flaskhalsar i infrastrukturen och ökad energieffektivitet. Det är mycket viktigt att intensifiera insatserna för att uppnå unionens mål för förnybar energi för 2030. Nederländerna hade det femte sämsta resultatet bland medlemsstaterna i fråga om andelen förnybar energi i den slutliga bruttoenergianvändningen 2020, och landet har en av de största klyftorna mellan andelen förnybar energi 2020 och unionens mål för förnybar energi för 2030. Det behövs ytterligare investeringar för att öka utbyggnaden av förnybar energi och öka nätkapaciteten för överföring av förnybar energi från produktionsanläggningar till förbrukningsplatser. Att öka nätkapaciteten är särskilt viktigt med tanke på att kapacitetsbegränsningarna i elnätet fortsatte att öka under 2021, vilket ledde till förseningar i genomförandet av projekt för förnybar energi. De administrativa förfarandena för utbyggnad av kapaciteten för förnybar energi skulle kunna förenklas och effektiviseras ytterligare. Det rekommenderas att nya investeringar i gasinfrastruktur och gasnät om möjligt ska vara framtidssäkrade så att de är hållbara på lång sikt och i framtiden kan ställas om till hållbara bränslen. Att öka energieffektiviteten ger dessutom en kostnadseffektiv möjlighet att ytterligare minska koldioxidutsläppen och beroendet av fossila bränslen, inbegripet import från Ryssland. Framför allt finns det utrymme för förbättringar när det gäller renovering av byggnader och ökningen av värmepumpar och fjärrvärme i byggsektorn, samt genom elektrifiering av och tillhandahållande av ren energi till energiintensiva industrier.

¹⁹ Eurostat (2020), andelen rysk import av den totala importen av naturgas och råolja. För genomsnittet för EU-27 baseras den totala importen på import från länder utanför EU-27. För Nederländerna omfattar den totala importen handel inom EU.

Nederländerna måste ytterligare höja ambitionsnivån när det gäller att minska utsläppen av växthusgaser, öka andelen förnybar energi och öka energieffektiviteten för att man ska uppnå målen i 55 %-paketet.

- (26) Ytterligare investeringar i transportinfrastruktur skulle kunna bidra till att undanröja flaskhalsar och främja hållbar mobilitet. Järnvägs- och väginfrastrukturen är överbelastad. Det nederländska järnvägsnätet är det mest använda i Europa. Nederländerna håller på att införa det europeiska trafikstyrningssystemet för tåg för att göra det lättare att öka kapaciteten på landets järnvägar. Under 2019 beräknades trafikstockningarna i landet, som visserligen ligger något under unionsgenomsnittet, ha kostat 4 % av Nederländernas årliga BNP. Investeringar i infrastruktur för hållbar mobilitet kan få positiva spridningseffekter på den inre marknaden, med tanke på de nederländska transportknutpunkternas betydelse (Rotterdams hamn, Schiphols flygplats) och ytterligare minska landets stora beroende av olja (39 % av energimixen 2020).
- (27) Alltför stora kvävedepositioner skadar miljön och hämmar både bygg- och jordbruksverksamheten. Kväveöverskottet är fyra gånger högre än unionsgenomsnittet, och ammoniakutsläppen per hektar är de högsta i Europa. Kvävedepositionen är alltför stor för att målen för biologisk mångfald ska kunna uppnås. Den påverkar även vattenkvaliteten och gör så att Nederländerna överskrider gränsvärdena i rådets direktiv 91/676/EEG²⁰ (nitratdirektivet). Till följd av ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen 2019 måste den nederländska regeringen vidta åtgärder för att minska kvävedepositionen i Natura 2000-områden. För att ytterligare minska kvävedepositionen krävs en övergång till ett hållbart jordbruk, vilket i sin tur kräver betydande investeringar. Jordbruket står för 45 % av kvävedepositionen, särskilt på grund av intensiv djurhållning. Det gör Nederländerna till den medlemsstat som har den högsta djurtätheten i unionen.

²⁰ Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (EGT L 375, 31.12.1991, s. 1).

- (28) Även om den påskyndade omställningen till klimatneutralitet och utfasningen av fossila bränslen kommer att orsaka betydande omstruktureringskostnader inom flera sektorer, kan Nederländerna, för att minska de socioekonomiska effekterna av omställningen i de regioner som påverkas mest, utnyttja mekanismen för en rättvis omställning inom ramen för sammanhållningspolitiken. Dessutom kan Nederländerna använda Europeiska socialfonden+, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057²¹, för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna och stärka den sociala sammanhållningen.
- (29) Mot bakgrund av kommissionens bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet 2022, och dess yttrande²² återspeglas i rekommendation 1.
- (30) Med hänsyn till de nära inbördes kopplingarna mellan ekonomierna i medlemsstaterna i euroområdet och deras kollektiva bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion, rekommenderade rådet att euroområdets medlemsstater vidtar åtgärder för att genomföra de rekommendationer som anges i rekommendationen om euroområdet 2022. För Nederländerna återspeglas detta särskilt i rekommendationerna 1 och 3.
- (31) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och dess bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2022. Dess rekommendationer enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1 och 4. Rekommendation 1 bidrar också till genomförandet av rekommendationen om euroområdet 2022, särskilt den första av rekommendationerna om euroområdet. De finanspolitiska åtgärder och andra åtgärder som det hänvisas till i rekommendationerna 1 och 4 hjälper bland annat till att åtgärda obalanser med koppling till det stora överskottet i bytesbalansen. De åtgärder som det hänvisas till i rekommendation 1 bidrar också till att hantera obalanser med koppling till den höga privata skuldsättningen.

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 (EUT L 231, 30.6.2021, s. 21).

²² Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Nederländerna att 2022 och 2023 vidta följande åtgärder:

1. Under 2023 säkerställa att tillväxten i de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en neutral inriktning på politiken, med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina. Vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen. Öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel. Under perioden efter 2023 bedriva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning. Minska incitamenten för hushållen att ta lån och snedvridningarna på bostadsmarknaden, inbegripet genom att stödja utvecklingen av den privata hyressektorn och vidta åtgärder för att öka utbudet av bostäder. Anta och genomföra den reform av pensionssystemet som man enades om 2019 och 2020.
2. Snabbt avsluta förhandlingarna med kommissionen om de sammanhållningspolitiska programdokumenten för 2021–2027 i syfte att påbörja genomförandet av dem.

3. Främja ett fullgott socialt skydd för egenföretagare utan anställda, ta itu med falskt egenföretagande och minska incitamenten att använda flexibla eller tillfälliga anställningar. Ta itu med bristen på arbetskraft och kompetens, särskilt inom hälso- och sjukvård, utbildning, digitala och tekniska yrken och byggsektorn, bland annat genom att använda den underutnyttjade arbetskraftspotential som härstammar från den höga andelen deltidsanställningar och den lägre sysselsättningsgraden hos personer med invandrarbakgrund. Stärka möjligheterna till kompetensutveckling och omskolning, i synnerhet för personer som befinner sig i utkanten av arbetsmarknaden eller helt står utanför denna.
4. Minska det totala beroendet av fossila bränslen genom att påskynda utbyggnaden av förnybar energi, särskilt genom att främja kompletterande investeringar i nätinфраstruktur och genom att förenkla tillståndsförfarandena ytterligare, öka energieffektiviteten, särskilt i byggnader, och påskynda investeringar i hållbara transporter och hållbart jordbruk.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar

Ordförande